

INKLUDERENDE ARBEIDSLIV OG UNIVERSELL UTFORMING

I forordet til samhandlingsreformen heter det at «Folkehelse betyr å satse på forebygging fremfor reparasjon, og sørge for økonomiske insentiver som setter kommunene i stand til å tilby de tjenestene som innbyggerne trenger». Kommunene skal altså bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og gjennom dette også utjevner sosiale ulikheter. I dette arbeidet må kommunene se på levekår, oppvekst- og arbeidsforhold samt universell utforming.

Tilgjengelighet er viktig for livskvaliteten til funksjonshemmede, som ofte møter hindringer i hverdagen. Fysiske barrierer kan imidlertid bygges ned ved samarbeid og god planlegging. (Foto: ANB)

Av Ursula Småland Goth

Kommunene er nå i gang til å inkludere folkehelse-loven i planarbeidet. Mange bruker Norges Data eller Kommnehelsesdata – andre kommuner trenger data som er mer spesifikke og bestiller undersøkelser fra høyskolens oppdragsenhet.

Arbeidsforhold

Arbeidsmiljøloven beskrives som den viktigste folkehelse-loven i Norge (Bjurstrøm, 2011). Loven inkluderer forebyggende og helsefremmende tiltak som skal bidra til å redusere arbeidsrelaterte sykdommer. Oppgaven til Katrin Reil Conradi kan her gir innblikk i viktigheten av ordentlig arbeid fremfor dagtilbud.

De som deltar på arbeidsmarkedet har større mulighet til å oppleve god helse enn arbeidsløse. Men helse hos den enkelte er ikke bare avhengig av egen aktivitet på arbeidsmarkedet, men også foreldrenes arbeidstilørighet (Marmot, 2013). Betydningen av en god start i livet med fravær av alvorlige økonomiske bekymringer og gode rollemodeller representert ved foreldre i arbeid, må ikke undervurderes (WHO, 2013).

Arbeidsplassen sin rolle som arena for sosialisering blir ofte undervurdert (Foss, 2014, s.259). Der lærer man å beherske spillereglene som er nødvendige i mellommenneskelige forhold og å respektere regelverk. Et godt og utviklende arbeidsmiljø er grunnleggende for å forebygge personrelaterte konflikter som kan gi seg utslag i diskriminering og andre former for trakassering.

Å holde seg i jobb er den viktigste enkeltfaktoren vi kjenner for å bevare god helse (Foss, 2014 s. 255). Inkluderende Arbeidsliv (IA) er et initiativ som skal bidra til å holde arbeidstakerne i jobb og få dem tilbake til jobb etter sykdom. Tiltrettelegging av arbeidsplassen og opprettholdelse av kontakten med arbeidsgiveren under en periode med nedsatt funksjonsevne er helt sentralt for muligheten til å komme tilbake i arbeidslivet.

Audun Røren har skrevet sin mastergrad i helsefremmende arbeid om inkludering av personer med alvorlige psykiske lidelser i ordinært arbeidsliv. Han har sett på arbeidsgivernes perspektiv i ansettelsesprosessen.

Arbeidsgivere har ikke store motforestillinger mot kostnadskrevende tiltak når det kan sannsynliggjøres at tiltakene er bedriftsøkonomisk lønns-

somme (Foss, 2014 s.254), og det er akkurat her staten og kommunen har sine viktige roller!

Boforhold og universell utforming

Bolig er et grunnleggende velferdsgode og en viktig faktor for den enkeltes helse og trivsel. Videre er boligen en forutsetning for deltagelse i utdanning og arbeidsliv, og i samfunnslivet for øvrig (Helse-direktoratet, 2014).

Plan- og bygningsloven er kommunens viktigste verktøy for en samlet og helhetlig samfunnsplanlegging (Lov om planlegging og byggesaksbehandling, 2011). Denne loven er sentral i dagens folkehelsearbeid.

Gjennom planleggingsarbeidet kan det settes mål for en helsevennlig samfunnsutvikling, og det kan utvikles tverrsektorielle tiltak som gode bosteder og oppvekstmiljøer. Men disse steder og miljøer må tiltrettelegges slik at hele befolkningen kan ta dem i bruk.

Plan- og bygningsloven kan dermed bli et sentralt verktøy for å sikre bredden i folkehelsearbeidet på tvers av samfunnssektorer. Solveig Dale tar i sin masteravhandling opp implementering av universell utforming i norske kommuner. Blant annet skriver hun om erfaringer ved bruk av kartleggingsverktøy for universell utforming. Hennes arbeid og de to veilederne «Universell utforming av friluftsområder» og «Universell utforming av byer og tettsteder» (Kartverket.no, 2015) kan brukes som viktig inspirasjon i det daglige arbeidet i kommunene med folkehelse.

Referanser:

- Bjurstrøm, H. (2011). *Arbeidsmiljøloven er vår viktigste folkehelselov*. Hentet den 25.3.2015 fra <http://www.arbeidsmiljo.no/arbeidsmiljo/loven-er-var-viktigste-folkehelselov/>.
- Foss, Ø.T. (2014). *Arbeidshelse i US Goth, Folkehelse i et norsk perspektiv*, Oslo: Gyldendal akademisk.
- Helsedirektoratet (2014). *Lokalt folkehelsearbeid*. Hentet den 25.3.2015 fra <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/folkehelsearbeid-i-kommunen/veiviser-i-lokalt-folkehelsearbeid/bolig-lokalt-folkehelsearbeid>.
- Folkehelse og planlegging i kommunen (2015). Hentet den 25.3.2015 fra <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/folkehelsearbeid-i-kommunen/folkehelse-og-planlegging-i-kommunen>.
- Kartverket.no (2015) *Universell utforming av friluftsområder og Universell utforming av byer og tettsteder*. Hentet den 25.3.2015 fra <http://www.kartverket.no>.
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (2011). (plan- og bygningsloven). Hentet den 25.3.2015 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>.
- Marmot, M. (2013). *Review of social determinant and the health divide in the WHO European Region: final report*. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe.
- WHO. Regional Office for Europe (2013). *Early years, family and the educational task group: report*. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe.